

Aan de Raad

Made, 27 augustus 2024

Regnr.: 20240164552024016455

Opinieronde / peiling		
Opinieronde / peiling: 26 september 2024		Agendapunt:
Onderwerp: Tarieven Diftar en Zomerronden GFT		
Portefeuillehouder: H.T.M. Bakker Ambtelijke coördinatie: BMO Steller: M. van Drimmelen	Bijlagen: 1. Een hoger ledigingstarief. Wat Nu? 2. Nieuwsberichten stoppen met zomerronden GFT 3. Aangeboden Hoeveelheden GFT	Ter inzage: 1.
Samenvatting: In dit opiniestuk behandelen we twee onderwerpen: uitwerking van het amendement, het al dan niet stopzetten van zomerronden GFT . In december 2023 nam de raad een amendement aan over Diftar-tarieven. In deze opinieronde behandelt de raad een viertal scenario's. Het afvalbeleid van de gemeente Drimmelen is onder andere gericht op "De vervuiler betaalt" en het beperken van restafval. We vragen de raad een voorkeur uit te spreken voor één van de scenario's. We verwerken de voorkeur bij de behandeling van de tarieven 2025. Samen met drie andere gemeenten verzamelden we informatie over het al dan niet stoppen met de zomerronden GFT. Naast financiële voordelen zijn er ook voordelen op het gebied van betrouwbaarheid en CO₂-reductie. Het college is voorstander van het stopzetten van de zomerronden GFT.		

VOORGESCHIEDENIS EN/OF AANLEIDING

In december 2023 nam de raad het volgende amendement aan:

Aan het raadsbesluit beslispunt 7b toe te voegen luidende:

7 b. Het college op te dragen bij de kadernota voor de begroting 2025 te komen met uitgewerkte en onderbouwde scenario's van verschillende verdelingen van de kosten over het vastrecht en de variabele kosten. In deze scenario's expliciet aan te geven wat de bijdrage per scenario is aan de doelstellingen van afvalbeperking en afvalscheiding en de verwachte invloed die het inwoners geeft op de beperking van hun kosten voor afvalverwerking en in deze uitwerking de (financiële) risico's voor de gemeente mee te nemen.

In juni 2024 stuurden we een raadsbrief met extra uitleg.

In een samenwerkingsoverleg met de gemeenten Breda, Moerdijk, Etten-Leur en Drimmelen bleek dat het voortzetten van de zomerronden GFT knelpunten oplevert. Gezamenlijk bespraken we de voor en nadelen van het stoppen met de zomerronden GFT.

In deel 1 gaan we in op het amendement.
Deel 2 gaat over de zomerronden GFT

1 Uitwerking amendement

1.1 DIFTAR ONDERZOEK

Bij het uitwerken van het amendement bleek dat er landelijk geen goede onderzoeken bestonden waarbij gekeken is naar het effect van tariefsverhoging op het scheidingsgedrag bij "Diftar"-gemeenten. Daarom gaven we De Bries opdracht dit onderzoek uit te voeren (zie bijlage Een hoger ledigingstarief. Wat nu?).

Het onderzoek maakt gebruik van de afvaldriehoek. Daarbij kijken we naar drie pijlers: Milieu, Service en Kosten. Bij de pijler Milieu kijken we naar gedrag en de kwaliteit van de grondstoffen. Bij Service beoordelen we inzamelfrequentie, bereikbaarheid van de milieustraat en informatie en communicatie. Tot slot bekijken we het vastrecht en ledigingstarief en de afvalbeheerkosten bij de pijler Kosten. De kunst is om een balans te vinden tussen deze drie pijlers.

Als we het principe Diftar in de driehoek plaatsen dan zien we dat Diftar werkt. Onderzoek van Rijkswaterstraat (feb. 2024) toont dat aan. Het invoeren van Diftar-systematiek leidt tot minder restafval. Is het systeem eenmaal ingevoerd dan levert tariefstijging geen noemenswaardige verandering op.

Verder voerden we een benchmark van gemiddeld gewogen afvalstoffenheffing uit op landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Daaruit blijkt dat landelijk en regionaal Drimmelen in de middenmoot zit (vastrecht). Provinciaal zitten we boven het midden (pos 36 van de 56 ¹).

Vervolgens keken we naar de resultaten van Diftar. Hierbij vergeleken we regionale gemeenten die Diftar toepassen op restafval. Daaruit blijkt dat Drimmelen ook hier in de middenmoot zit.

Het onderzoek "Een hoger tarief. Wat nu?" geeft aan dat een hoog tarief (beperkte) invloed heeft op de hoeveelheid afval per inwoners, maar ook dat er meerdere factoren een rol spelen bij het scheidingsgedrag. Een hoog tarief betekent niet per definitie een hele lage hoeveelheid restafval per inwoner.

¹ Duurste gemeente staat op 56)

Het onderzoeksbureau betrok een aantal regiogemeenten voor een nader onderzoek. Ze bepaalden een aantal indicatoren, die te relateren zijn aan de afvaldriehoek (Milieu, Service en Kosten). In “Een hoger ledigingstarief. Wat nu?” zijn de resultaten van de volgende indicatoren te lezen (blz. 16, 17 en 18).

Daarnaast geeft het rapport een aantal constatering:

- We hebben gezien dat het vastrecht in Drimmelen is gestegen met 45%;
- We hebben gezien dat het ledigingstarief in Drimmelen is gestegen met 10%;
- In de regio zien we, op momenten, stijgingen van het ledigingstarief van 2% tot 102%;
- In het algemeen is men geneigd om het vastrecht meer te verhogen dan het ledigingstarief. Dit is echter in tegenspraak met het principe “De vervuiler betaalt”;
- We zien ook dat er geen direct verband is tussen stijgingen van het ledigingstarief en negatief afvalgedrag.

Het rapport verwoordt een conclusie. Zowel landelijk als regionaal vallen we niet echt op: we zitten in de middenmoot. Alleen het ledigingstarief is landelijk gezien aan de hogere kant. Regionaal hebben we niet het hoogste tarief. Verder biedt het gemiddelde van iets minder dan 100kg/inwoner restafval mogelijkheden voor verbetering. Een doelstelling van 75 kg wordt als haalbaar beschouwd.

Eén van de middelen daartoe bestaat uit het verhogen van het ledigingstarief. Op basis van huidige beoordeelde indicatoren verwachten we hierbij acceptabele neveneffecten (zoals bijplaatsingen, klachten, vervuilingen etc.). Wat duidelijk geadviseerd wordt, is niet alleen te gaan voor de tariefsverhoging, maar zeker ook te investeren in communicatie, inzamelmiddelen, frequentie, enz. Een verhoging van € 5,00 wordt als acceptabel gezien.

1.2 Vergelijken scenario's

Om goede vergelijkingen te maken, werkten we ook vier scenario's uit:

1. Handhaven huidige tariefstelling;
2. Wijzigingen tarieven op basis van “De vervuiler betaalt”. Alle variabele toerekenbare kosten zijn verwerkt in het variabel tarief Rest en GFT;
3. Wijzigingen tarieven op basis van alleen de toegenomen variabele toerekenbare kosten in het ledigingstarief ten opzichte van 2023;
4. Wijzigen tarieven op basis van acceptabele stijging van het variabel tarief.

Voor het bepalen van de tarieven zijn we van de volgende voorwaarden uitgegaan:

1. We passen het te heffen volume uit begroting 2024 toe. Voor het bepalen van de begroting bepalen we aan de hand van de totale kosten het volume. Dit volume benutten we om de 100% kostendekkendheid te bereiken.
2. We gebruiken de eenheden uit de begroting 2024;
3. We gebruiken de werkelijke ledigingen van 2023 (jaarrekening) i.p.v. raming begroting 2024. Om een zo nauwkeurig beeld te krijgen gebruikten we de daadwerkelijke ledigingen 2023 en niet de prognose uit de begroting.
4. We houden de inzet voorziening afvalstoffenheffing o.b.v. vastgestelde begroting 2024 aan. Bij het behandelen van de begroting en tarieven 2024 bepaalde de raad dat de voorziening wordt afgebouwd. Deze afbouw verwerkten we in de tarieven;
5. We hanteren de tarieven GFT / ondergrondse restafvalcontainer o.b.v. vastgestelde tarieven begroting 2024 ;

6. Bij de berekening 1 tot en met 4 rekenen we niet met het bezuinigen van de zomerronde GFT;
7. Doordat we van inzamelaar veranderden namen ook de kosten toe (zie raadsbrief september 2023). Daarnaast stegen ook andere kosten. Bij scenario 3 verrekenen we deze extra kosten in de tarieven ten opzichte van 2023 (rest en GFT).

1.3 Toelichting op de scenario's

In onderstaande uitleg vermelden we de tarieven voor laagbouw. Dit is het overgrote deel van onze aansluitingen.

Ad 1. Handhaven huidige tarieven

Om een goed vergelijk te maken geven we de huidige tarieven weer.

Ad 2. De vervuiler betaalt

In dit scenario gaan we ervan uit dat alle variabele kosten GFT en rest in het ledigingstarief worden doorbelast. Conform 'De vervuiler betaalt'. Het variabele tarief voor Restafval stijgt naar € 14,07.

Waar vooral een groot verschil ontstaat is bij het GFT. Het variabele tarief stijgt naar € 7,94. De inzamel- en verwerkingskosten zijn voor GFT veel hoger dan we kunnen dekken uit het variabele tarief. Indien we de kosten voor GFT volledig doorbelasten, dan verwachten we dat er meer GFT in het restafval belandt. Gezien de hogere kosten voor het verwerken van rest ten opzichte van GFT levert dat een negatief effect op. Daarmee bereiken we de doelstelling om het restafval per inwoner omlaag te brengen niet.

Vandaar een beperkte stijging voor GFT.

Het vastrecht daalt naar € 183,50.

Ad 3. Alleen toegenomen kosten

Het voordeel is dat de tariefswijzigingen beperkt zijn. Immers alleen de kosten die we ten opzichte van 2023 extra maakten voor GFT en Rest verwerkten we in de tarieven. De extra kosten hebben te maken met de toename van het aantal routes en indexering. Verder sluit deze methoden aan bij eerder genomen bestuurlijke besluiten. Het effect op het scheidingsgedrag en hoeveelheid afval zal nihil zijn. De tarieven worden € 15,15 (Rest), € 5,54 (GFT) en € 195,98 (vastrecht)

Ad 4. Acceptabel tarief

Om inwoners ondanks het wat beperkte effect op de hoeveelheid restafval toch meer regie te geven over hun afvalstoffenheffing, is deze optie tegen het licht gehouden. Als we kijken naar landelijke normen dan betaalt (in 2023) een gemiddeld huishouden in Drimmelen een relatief laag bedrag. Een stijging van het restafvaltarief met € 5,00 wordt, gelet op de effecten, nog als acceptabel gezien (zie bijlage Een hoger tarief. Wat nu?). Gemeente Drimmelen wordt daarmee niet de duurste gemeente van de regio, maar laat wel zien dat wij scheiding van afval zeer serieus nemen en dat wij onze inwoners daar de regie over willen geven. We verwachten dat de neveneffecten (zoals illegale stort of afvaltoerisme) zeer beperkt zijn. Het tarief voor GFT blijft gehandhaafd.

Het tarief voor rest wordt € 17,90, GFT € 3,50 en het vastrecht € 198,17.

Hieronder in tabel 1 laten we de scenario's en tarieven in een overzicht zien. Voor de volledigheid staan ook de tarieven voor hoogbouw en kleine aanbiedmiddelen in het overzicht. Daarbij benadrukken we dat de tarieven een indicatie zijn voor 2025.

Tabel 1

	Rest 240 l	Rest 40 l	GFT 140 l	GFT 25 l	Ondergrondse restafvalcontainer	Vastrecht laagbouw	Vastrecht hoogbouw
1. Handhaven	€ 12,90	€ 2,70	€ 3,50	€ 0,80	€ 2,45	€ 227,23	€ 172,27
2. De vervuiler betaalt	€ 14,07	€ 2,34	€ 7,94	€ 1,42	€ 2,45	€ 183,50	€ 139,12
3. Alleen toegenomen kosten	€ 15,15	€ 3,03	€ 5,54	€ 1,17	€ 2,45	€ 195,98	€ 148,57
4. Acceptabel tarief	€ 17,90	€ 3,95	€ 3,50	€ 0,80	€ 2,45	€ 198,17	€ 150,24

1.4 Conclusie

Het college spreekt haar voorkeur uit voor optie 4. Het sluit meer aan bij het beleid “De vervuiler betaalt”. Verder blijkt dat een hoger tarief beperkt bijdraagt aan het verminderen van het restafval. We verwachten als gevolg daarvan weinig tot geen bijeffecten. Het college geeft aan om de tarieven voor GFT, OPK en PMD hetzelfde te houden (de laatste twee zijn nu gratis). Daarmee stimuleren we het scheiden van deze afvalstromen uit het restafval. Om dit te versterken wil het college inzetten op een doordachte campagne. Tot slot krijgen inwoners meer regie over hun afvalkosten.

2 ZOMERRONDEN GFT

De gemeenten Breda, Drimmelen, Etten-Leur en Moerdijk hebben in de zomermaanden een wekelijkse inzameling van GFT. De rest van het jaar wordt GFT tweewekelijks ingezameld. Om deze extra service te kunnen leveren, maakt afvalservice Breda gebruik van externe partijen. Afvalservice huurt extra chauffeurs en beladers in via uitzendbureaus. In 2023 kon het uitzendbureau niet voldoende capaciteit leveren om de wekelijkse inzameling in de gemeenten Breda, Etten-Leur en Moerdijk te garanderen. Hierdoor werd het onmogelijk om de wekelijkse GFT inzameling in 2023 volledig uit te voeren. Dit leidde ertoe dat de wekelijkse inzameling in Moerdijk en Etten-Leur is uitgevoerd, maar in Breda niet.

De afvalinzameling in gemeente Drimmelen wordt vanaf begin 2024 geheel verzorgd door Afvalservice. Tot en met 2023 verzorgde Renewi de (zomer)inzameling.

In 2024 is het ternauwernood gelukt om voldoende capaciteit en kwaliteit in te huren. We verwachten dat het voor 2025 nog moeilijker wordt om voldoende kwalitatieve mensen te vinden voor de zomerronden GFT.

Naar aanleiding van deze steeds groter wordende uitdaging met betrekking tot de capaciteit wordt voorgesteld om het beleid om een aantal maanden per jaar wekelijks GFT in te zamelen kritisch onder de loep te nemen. Met het oog op de regionale samenwerking met betrekking tot afval verzamelden we binnen de vier gemeenten informatie over de voor- en nadelen van het stopzetten van de zomerronden GFT.

2.1 Huidige situatie

We inventariseerden de periode van wekelijkse GFT-inzameling. Hierbij beoordeelden we de frequentie, het aantal aanbiedingen en de hoeveelheid GFT.

Vergeleken met andere gemeente biedt Drimmelen het langste een wekelijkse inzameling aan:

Gemeente	Maanden	Aantal weken
Breda	mei t/m juli	13
Drimmelen	mei t/m oktober	23
Etten-Leur	eind april t/m begin september	21
Moerdijk	juni t/m augustus	13

Landelijk gezien zamelt gemeente Drimmelen GFT in met veel hogere frequentie dan het gemiddelde (zie tabel 2). Drimmelen haalt 37 keer per jaar GFT op. Drimmelen behoort als gemeente in de klasse D. Gemiddeld genomen zamelen deze gemeenten 28,6 keer per jaar GFT in.

Tabel 2

KLASSE A	32,14
KLASSE B	27,43
KLASSE C	27,65
KLASSE D	28,6
BENCHMARK	28,39

In de bijlage 3 geven we grafieken en tabellen met de hoeveelheden van de afgelopen jaren. We vergeleken de het gemiddelde 2023 met de eerste vijf maanden van 2024. Daar valt een aantal zaken op. De hoeveelheid afval nam in eerste vijf maanden van 2024 met 8 % af. Het aantal aanbiedingen nam met 15 % af. Een exacte oorzaak konden we niet achterhalen. We vermoeden dat het koude natte voorjaar de reden is.

2.2 Sorteeraanalyse

Ieder jaar laten we een sorteeraanalyse uitvoeren. Hierbij kijken we naast de hoeveelheid GFT ook naar andere afvalstromen zoals papier, glas en PMD. Hieronder geeft het beeld weer van de afgelopen twintig jaar voor GFT.

Tabel 3

Sorteeranalyse % GFT in restafval										
2002	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
24,5	23,9	22,6	30,4	28,5	26,3	30,3	34,4	35,1	39,8	34,2
2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
34,1	37,7	45,4	40,4	36,3	29,6	34,7	41,0	33,8	30,0	nb

Wat opvalt is dat de hoeveelheid GFT in restafval hoog is. We hebben geen zicht op de samenstelling van dit GFT. Er is nog veel winst te behalen bij het scheiden van afval. Vergelijken we sorteeranlyses met andere gemeenten die geen zomerronden hebben dat is het percentage GFT in restafval vergelijkbaar.

2.3 Argumenten voor afschaffen

2.3.1 CO₂ reductie

Doordat we de zomerronden niet meer uitvoeren besparen we een forse hoeveelheid CO₂ uitstoot per jaar. Voor de gemeente Drimmelen is dat 5.321 kg

Ter vergelijking 5.321 kg CO₂

= ongeveer evenveel uitstoot als 3,9 huishoudens jaarlijks aan stroom (grijs) verbruiken

= ongeveer evenveel als uitstoot voor 5 enkeltjes Detroit met het vliegtuig (passagier)

= ongeveer evenveel als 192 retourtjes Amsterdam – Parijs met de HSL

Om te compenseren: 266 bomen nodig om deze hoeveelheid CO₂ op te nemen.

2.3.2 Capaciteit beladers

Zoals al eerder vermeld, is het lastig om voldoende gekwalificeerd personeel te krijgen in de zomermaanden. We vinden het belangrijk dat we richtlijnen volgen die voor medewerkers (en dus ook inhuur) van de ophaaldiensten van toepassing zijn. Daardoor is het risicovol om de ieder jaar de zomerronden GFT te handhaven. We willen een betrouwbare dienstverlening.

2.3.3 Kostenreductie

Voor de gemeente Drimmelen betekent het stopzetten van de zomerronden GFT een besparing van ca € 125.000 per jaar. We bepaalden de kostenreductie door het aantal vervallen rondes (13 stuks) te vermenigvuldigen met de kosten per ronde. Dit bedrag vertaalt zich in lagere kosten voor de bewoners. Overigens is het ook zo dat doordat het aantal aanbiedingen dan iets afneemt, ook de inkomsten dalen. Overigens is de verwachting dat dit marginaal is. Bij de nadelen gaan we hier verder op in.

Indien we de kostenreductie één op één doorrekenen in het tarief zonder extra kosten voor communicatie of andere mogelijkheden dan zien we in de volgende tabel het resultaat:

Tabel 4

	GFT 140 l	GFT 25 l	Ondergrondse restafvalcontainer	Vastrecht laagbouw	Vastrecht hoogbouw
<i>Bezuiniging extra gft inzamelronde:</i>					
<i>Verlaging vastrecht tarief</i>				€ -10,42	€ -7,90
<i>Of verlaging variabel recht gft</i>	€ -1,43	€ -0,25			

2.3.4 Wat doen andere gemeenten

Andere gemeenten zowel landelijk als regionaal stopten met de wekelijkse GFT rondes. Regionaal stopte Oosterhout definitief met de zomerronden terwijl Breda in 2023 noodgedwongen (vanwege capaciteitsgebrek) de zomerronden annuleerde. Uit haar data komen geen extra klachten over stank en maden terug. Navraag bij Oosterhout leert dat ook zij geen noemenswaardige toenames hebben van klachten en meldingen. In de bijlagen vindt u een aantal nieuwsberichten.

2.3.4.1 Update bestuurlijke besluitvorming bij de drie andere gemeenten

Breda gaf bij de behandeling van de kadernota 2025 geen bezwaar te hebben tegen het afschaffen van de zomerronden GFT. Etten-Leur heeft nog enige twijfels. Etten-Leur voert in 2025 een pilot uit om ervaringen op te doen bij het tweewekelijks inzamelen van GFT. Van de gemeente Moerdijk is nog geen uitspraak bekend.

2.4 Nadelen

Het stopzetten van de zomerronden heeft ook nadelen. De service gaat achteruit. Bewoners kunnen minder vaak hun container aanbieden. Uit het aanbodgedrag blijkt (zie tabel 3) dat er in de piekmaand 2488 containers per week worden. Dat is zo'n 20 % van het totale aantal GFT containers. We hebben geen zicht op de bewoners die in de zomer iedere week hun container aanbieden.

We verwachten iets minder inkomsten. Echter doordat bewoners toch hun container aanbieden zal de inkomstenderving meevallen. Zoals net vermeld is de wekelijkse piekbelasting 20 % van de containers. Eenvoudig gezegd verwachten we bij een tweewekelijkse inzameling 40 % aanbod (of iets daaronder).

Het aantal klachten zal zeker bij heel warme periode toenemen. Bij het kopje alternatieven leest u wat we kunnen doen om de klachten en meldingen te beperken. Daarnaast blijkt bij andere gemeenten die gestopt zijn er geen noemenswaardige toename is van klachten en meldingen. We verwachten dat ook in Drimmelen de klachten zich beperken. Alhoewel bewoners zeker in het begin moeten wennen.

2.4.1 Alternatieven

Om eventuele klachten en meldingen te beperken kan de gemeente voorzieningen aanbieden die de klachten beperken. Naast een gedegen communicatie kunnen we ook bijv. een aantal bio-zakjes per huishouden aanbieden. Het leveren van beluchtungsklemmen is een andere mogelijkheid om genoemde klachten te verminderen. Dit zijn slechts enkele voorbeelden.

2.5 Conclusie

Naast voordelen op het gebied van duurzaamheid (per jaar 5.321 kg minder CO₂) levert het afschaffen van de zomerronde GFT een fors financieel voordeel van ca € 125.000 op. Daarnaast verwachten we dat het niet houdbaar is om de zomerronde GFT te handhaven. Immers we kunnen de service die de zomerronde GFT is, niet garanderen.

Ondanks dat we nog veel GFT in het restafval tegenkomen, verwachten we geen toename van het GFT in het restafval.

We begrijpen dat het afschaffen van de GFT knelpunten met zich meebrengt. Het serviceniveau neemt af. We onderzoeken of we de overlast (maden en stank) kunnen verminderen. Mogelijk dat we hiervoor kosten willen maken.

Het college spreekt de voorkeur uit om de zomerronde GFT af te schaffen.

WIE ZIJN DE BETROKKEN PARTIJEN

Afvalservice Breda (inzamelaar), Engels (contractmanager) en SVHW (belastingssamenwerking)

VERVOLG/HOE GAAN WE DIT DOEN

We werken de voorkeuren verder uit in de tarieven 2025.

HOE GAAN WE COMMUNICEREN?

Bij het vaststellen van de tarieven 2025 communiceren we. Dit willen we doen met de gebruikelijke media zoals 't Carillon, website en sociale media.

RESUMÉ WAAROVER MEN ZICH MOET UITSPREKEN:

Een keuze uit te spreken over de te kiezen scenario's (1,2,3 of 4)

Een voorkeur aan te geven over het al dan niet afschaffen van de zomerronde GFT